

MARTYNA JAROTA
ORCID: 0000-0003-3910-4491
Uniwersytet Łódzki
E-mail: martyna.jarota@now.uni.lodz.pl

HANNA KROCZAK
ORCID: 0000-0002-3719-2419
Uniwersytet Łódzki
E-mail: hanna.kroczak@eksoc.uni.lodz.pl

SPRAWOZDANIE Z XXXVII LETNIEJ SZKOŁY
MŁODYCH PEDAGOGÓW I PEDAGOŻEK IM. MARII DUDZIKOWEJ:
O PAMIĘCI, (NIE)PAMIĘTANIU I (NIE)PAMIĘTLIWOŚCI;
PAMIĘĆ JAKO KATEGORIA PEDAGOGICZNA, 8–13.09.2024, ŁÓDŹ

W dobie popularności spotkań naukowych w formule zdalnej lub hybrydowej Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej niezmiennie kontynuuje tradycję debat wyłącznie przy wspólnym stole. Tym razem spotkanie młodych z Mistrzyniami i Mistrzami odbyło się w dniach 8–13 września 2024 roku w Łodzi. Gospodarzem XXXVII już edycji Letniej Szkoły po 25 latach powtórnie był Wydział Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, na czele z Panią Dziekan dr hab. Aliną Wróbel, prof. UŁ. Patronat naukowy sprawował Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, któremu przewodniczy prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska.

Osoby uczestniczące w LSMPiP spędziły sześć dni w Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym UŁ, które zlokalizowane jest malowniczo pośrodku Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. W otoczeniu trzech hektarów roślinności młodzi badacze i badaczki brali udział w wykładach i warsztatach skupionych wokół głównego tematu: *O pamięci, (nie)pamiętaniu i (nie)pamiętliwości; pamięć jako kategoria pedagogiczna*, nad którego realizacją czuwały kierowniczkę naukowe LSMPiP: prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ.

Problematyka koncentrowała się wokół trzech głównych pytań:

- jakie perspektywy metodologiczne są/mogą być użyteczne: co i jak warto/należy badać, jak badać korzystanie z tego, co zapamiętane/zapomniane?
- jak analizować, interpretować i opisywać fakty, zjawiska i procesy społeczne i edukacyjne zachowane w pamięci, w jej miejscach i nośnikach (tradycyjnych i nowych),
- jakie instrumentarium pojęciowe jest/może być potrzebne do opisu tych zjawisk z punktu widzenia nauk o edukacji?

Nad sukcesywnym przebiegiem obrad Letniej Szkoły czuwała tegoroczna sekretarzynie, dr Joanna Szewczyk-Kowalczyk, pełniąca także funkcję prezydentki Forum Młodych Pedagogów przy KNP PAN kadencji 2023/2024. Wyróżnić należy także osoby zaangażowane w organizację z ramienia Wydziału Nauk o Wychowaniu: mgr Magdalenę Kaliszewską-Henczel, dr Małgorzatę Kosiorek i dr. Marcina Rojka. Istotną rolę w organizacji spotkania młodych naukowczyń i naukowców odegrał, jak co roku, także Samorząd LSMPiP w składzie: dr Colette Szczepaniak, dr Aleksander Cywiński oraz dr Karol Motyl.

We wtorkowe popołudnie 8 września 2024 roku mury Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnego UŁ zaczęły tętnić życiem. Tegoroczna Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej miała charakter transdyscyplinarny oraz międzynarodowy. Do Łodzi przybyły młode badaczki i badacze reprezentujący różne nauki społeczne oraz ośrodki akademickie z całej Polski: Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Gdański, Państwową Akademię Nauk Stosowanych w Chełmie. W tym roku, podobnie jak w poprzednim, w obradach Letniej Szkoły udział wzięły również naukowczynie z Ukrainy, z Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki oraz Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki.

Uczestniczki i uczestnicy już pierwszego dnia wieczorem w trakcie seminarium naukowego z werwą zabrali się do pracy. Kierowniczki LSMPiP przeprowadziły krótki warsztat pisarstwa naukowego. Młode badaczki i badacze wzięli również udział w spotkaniu z redaktorką naczelną – dr Katarzyną Szorc oraz zespołem redakcyjnym *Parezji. Czasopisma Forum Młodych Pedagogów przy KNP PAN*. Dzień zwieńczyła sesja integracyjna. Podczas gdy młode naukowczynie i naukowcy poznawali się i nawiązywali nowe znajomości, Mistrzynie i Mistrzowie brali udział w radzie pedagogicznej.

Kolejnego dnia, 9 września 2024, w Auli Zielonej Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego miała miejsce ceremonia otwarcia XXXVII Letniej Szkoły Młodych Pedagożek i Pedagogów im. Marii Dudzikowej. Jako jeden

z pierwszych głos zabrał Rektor UŁ prof. dr hab. Rafał Matera. Jego Magnificenja przywitał uczestniczki i uczestników, Mistrzynię i Mistrzów oraz inne osoby zebrane w Auli, zapewniając, że Uniwersytet Łódzki dołoży wszelkich starań, by obrady LSMPiP były jak najbardziej owocne. Jako kolejne wypowiedziały się: Przewodnicząca KNP PAN, prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska oraz Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu, dr hab. Alina Wróbel, prof. UŁ. Obie naukowczynie podkreśliły znaczącą rolę, jaką uczestnictwo w Letnich Szkołach odegrało w ich biografiach akademickich. Następnie głos zabrały kierowniczkę naukowe Szkoły, prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ, które w swoim przemówieniu nawiązały do historii i tradycji Szkoły, jej symboliki i rytuałów. W trakcie wystąpienia kierowniczkę uczyły pamięć wybitnych profesorów, współtwórców LSMPiP, którzy odeszli w ostatnim czasie: prof. Zbigniewa Kwiecińskiego, inicjatora *Gieldy ksiązek* i twórcy dekalogu wartości LSMP, oraz prof. Tadeusza Lewowickiego, przez Szkolników nazywanego Ojcem LSMP, autora określeń *Starsza* i *Młodsza Młodzież LSMP*, inicjatora nadania LSMP imienia prof. Marii Dudzikowej.

Wykład inauguracyjny pt. *Uniwersalizm pracy naukowej* wygłosił prof. dr hab. Bogusław Śliwerski. W wystąpieniu nie zabrakło odniesień do niezwykle aktualnych i szeroko dyskutowanych w środowisku akademickim zagadnień: wyzwań zarządzania jakością w szkołach wyższych oraz sztucznej inteligencji. Po krótkiej przerwie wprowadzenia w tematykę tegorocznej Letniej Szkoły dokonała prof. dr hab. Maria Mendel, wygłaszając wykład pt. *Pamięć jest fragmentem. Wokół materialności pamiętania*. Kategorie centralne w prezentacji stanowiły przede wszystkim niezwykle inspirujące pojęcia: *fragmentu* – postrzeganego poprzez pryzmat materii, a także *pamięciomiejsc* i *pamięciorzeczy*, podkreślających związek pamięci z przestrzenią fizyczną, przedmiotami, kontekstami.

Po części dyskusyjnej przystąpiono do uroczystego, odbywającego się wedle rytuałów Letnich Szkół, przekazania przyszłorocznym gospodarzom insygniów. „Pałeczkę dyrygenta” – metaforę sprawnego zarządzania – powierzono organizatorom kolejnej, XXXVIII edycji LSMPiP: dziekanom Uniwersytetu w Białymstoku – dr hab. Alicji Korzenieckiej-Bondar, prof. UwB, oraz prof. dr hab. Mirosławowi Sobieckiemu. „Kociałkę” natomiast, alegorię twórczego zamieszania, wręczono przyszłym sekretarzynom: dr Katarzynie Szorc i dr Beacie Kunat.

Kolejną tradycją Letnich Szkół jest docenienie wyróżniających się w minionym roku aktywności naukowczyń i naukowców poprzez wręczenie dyplomów „Strzał w dziesiątkę”. Tym razem za pełnienie przez 10 lat funkcji redaktorki naczelnej „Parezi”. *Czasopisma Forum Młodych Pedagogów przy KNP PAN* uhonorowano dr hab. Alicję Korzeniecką-Bondar, prof. UwB. Doktor hab. Ewa Bochno, prof. UZ, zyskała uznanie za pełnienie funkcji przewodniczącej komisji

KNP PAN ds. wspierania rozwoju młodych badaczy i badaczek. Trzecim „Strzałem w dziesiątkę” okazała się dr Oksana Ivanova, która krzewiła ideę LSMPiP wśród Młodych adeptów nauki w Ukrainie.

Po zakończeniu oficjalnej części uczestnicy uroczystości przenieśli się na Cmentarz Żydowski przy ul. Zmiennej w Łodzi. Tam zatrzymali się przy kilkunastu pomnikach pamięci, o których opowiedziała przewodniczka – Justyna Tomaszewska. Spacer po największej w Europie nekropolii żydowskiej skłonił osoby w nim uczestniczące do refleksji i rozważań w obrębie kluczowych zagadnień LSMPiP: pamięci, (nie)pamiętania i (nie)pamiętliwości.

Dalsza część popołudnia przebiegła pod znakiem integracji, która stanowi równie istotny element Letnich Szkół, co naukowe wystąpienia. Uczestniczki i uczestnicy opowiadali o sobie i swoich ośrodkach naukowych, a także dzielili się swoimi zainteresowaniami badawczymi. Wspólne spędzanie czasu w trakcie trwania obrad Letnich Szkół jest przyczynkiem do budowania aktywnej przez cały rok sieci współpracy, co podkreślają Absolwentki i Absolwenci, którzy niejednokrotnie związani są ze społecznością LSMPiP od początków swojej kariery naukowej aż do profesury.

Następne dni, od 10 do 13 września, charakteryzowały się typową dla Letniej Szkoły intensywnością aktywności i pracy. Dzięki kierownikom naukowym, prof. dr hab. Marii Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewie Bochno, prof. UZ (2024), harmonogram naukowych spotkań obfitował w rozpoznawalne dla LSMPiP formy. W trakcie Szkoły odbyło się dziewięć wykładów Mistrzyń i Mistrzów, w następującej kolejności:

- **dr hab. Aneta Böldyrew, prof. UŁ:** *Pamiętane, zapomniane, wyparte dziedzictwo Polski wielokulturowej epoki nowoczesnej. Strategie przywracania pamięci w edukacji i nauce;*
- **prof. dr hab. Mirosław Sobecki:** *O pamięci i niepamiętaniu w konstruowaniu tożsamości rodzinnej w warunkach zróżnicowania kulturowego – studium przypadku;*
- **prof. dr hab. Danuta Urbaniak-Zajac:** *Pamiętanie jako warunek pozyskiwania (i interpretowania) materiału badawczego tworzonego w procesie komunikacji (czyli o warunkach wywiadu nie tylko biograficznego);*
- **dr hab. Zygmunt Kalinowski:** *O Prasłowianach wypłatających kosze i liny, czyli jak polityka historyczna przeistacza(ła?) się w kategorię pedagogiczną;*
- **dr hab. Jacek Pyżalski, prof. UAM:** *Czy edukacja potrzebuje pamięci w erze generatywnej sztucznej inteligencji?;*
- **prof. dr hab. Marek Konopczyński:** *Pamięć ciała versus pamięć duszy;*
- **dr hab. Radosław Rybkowski, prof. UJ:** *Sztuka niepamiętania. Nie-pamięć historyczna w amerykańskim musicalu i jaka z tego płynie nauka;*

- **dr hab. Jacek Stańdo, prof. PŁ:** *Pamięć krótkotrwała w edukacji matematycznej;*
- **prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak, dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ:** *Pamięć jako kategoria pedagogiczna. Propozycje użycia w badaniach i działaniach.*

Zrealizowano również dwa seminaria z zaproponowanym tematem, które polegały na interaktywnej wymianie myśli i materiałów dydaktycznych:

- **mgr Joanna Sadzik (Akademia Przyszłości):** *Czy naprawi mi pani dziecko? – jak sprawić, żeby pamięć o porażkach ośmiolatka zamienić na zapamiętywanie doświadczeń;*
- **dr hab. Maksymilian Chutorański, prof. US:** *O (nie)pamięci pedagogiki.*

Uczestniczki i uczestnicy wzięli także udział w pięciu bardzo różnych, dynamicznych, praktycznych warsztatach:

- **dr hab. Alicja Korzeniecka-Bondar, prof. UwB:** *Kodowanie danych empirycznych w badaniach pamięci;*
- **dr Aneta Makowska:** *Pamięć zmaterializowana: co i jak rzeczy pozwalają nam pamiętać?;*
- **dr hab. Radosław Rybkowski, prof. UJ:** *MAXQDA2024 – jak z tego korzystać, aby wykorzystać;*
- **prof. dr hab. Mirosław Sobecki:** *Internetowe źródła w budowaniu obrazu przeszłości rodziny;*
- **dr Colette Szczepaniak:** *W poszukiwaniu naukowej metody badania pamięci własnych doświadczeń.*

Zgodnie z harmonogramem każdego dnia odbywały się ponadto:

- **Gielda (p)różności,** w trakcie której młode badaczki i badacze prezentowali swoje referaty związane z tematem LSMPiP. Przygotowanie wystąpienia stanowiło okazję do dwóch poniższych typów spotkań;
- **Spotkania z Mistrzyniami i Mistrzami,** tj. konsultacje w grupach, parach bądź indywidualnie;
- **Poranna kawa połączona z konsultacjami z kierowniczkami Szkoły:** prof. dr hab. Marią Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewą Bochno, prof. UZ.

W środę 11 września szkolniacy oraz Mistrzynie i Mistrzowie wzięli udział w kolacji na świeżym powietrzu w formie grilla. Po pożywnym posiłku wszyscy zgromadzili się wokół ogniska, by wspólnie śpiewać, grać na instrumentach i dyskutować. Rozmowy trwały do późnych godzin nocnych, czemu sprzyjała fantastyczna pogoda ostatnich dni lata oraz otoczenie łódzkiej natury.

W czwartek 12 września po kolejnym dniu wypełnionym pracą intelektualną na konsultacjach, wykładach i warsztatach, nadszedł czas na uroczystą kolację. Oficjalna część stała się okazją do wygłoszenia serdecznych podziękowań oraz podsumowań merytorycznych wydarzeń ostatnich dni przez przewodzącą tego-

rocznym Gospodarzom dr hab. Alinę Wróbel, prof. UŁ, przewodniczącą Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN prof. dr hab. Agnieszkę Cybał-Michalską oraz przez kierowniczkę LSMPiP, prof. dr hab. Marię Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewę Bochno, prof. UZ. Podziękowania oraz miły akcent w postaci upominków zostały przekazane od całej społeczności szkolnej XXXVII LSMPiP sekretarzynie tegorocznej Szkoły, kierowniczkom LSMPiP oraz Samorządowi LSMPiP. Nie obyło się bez wspomnień, anegdot i planów na przyszłość w kontekście aktualnych i nadchodzących celów naukowych.

W trakcie uroczystej kolacji, po policzeniu głosów oddanych przez wszystkie uczestniczki i uczestników w poprzednich dniach obrad, rozstrzygnięto tradycyjne konkursy. Nagrody Auditorium za najlepsze wystąpienia podczas „*Giędy (p)różności*” w kategorii doktora/doktor otrzymali: dr Justyna Ratkowska-Pasikowska za wystąpienie pt. *Wspomnienia jako pomost między przeszłością a teraźniejszością rodzica dorosłego dziecka transpłciowego*, oraz dr Adam Konopnicki za wystąpienie pt. *Pamięć o doświadczeniach wyobrażonych*. W kategorii magistra/magister nagrodzono mgr Paulinę Woźniak-Chojnacką za wystąpienie pt. *Pierwotne środki dydaktyczne w edukacji matematycznej*, mgr. Krzysztofa Kasperka za wystąpienie pt. *O zapomnianym „eksperymentcie”, który mógł zmienić polską szkołę – próba odtworzenia na przykładzie badań własnych...* oraz mgr Weronikę Karaś za wystąpienie pt. *Cyfrowa (nie)pamięć?*.

Za aktywność dyskusyjną tytułem „Twórczy Szum” uhonorowano mgr. Jacka Jarosza, natomiast „Twórczy Szumek” przyznano mgr Hannie Krocza. Zgodnie z tradycją dyplomy potwierdzające uczestnictwo w Letniej Szkole Młodych Pedagogów i Pedagożek wręczono wszystkim uczestniczkom i uczestnikom Szkoły.

W części integracyjnej spotkania odbyła się tradycyjna Fraszkolimerykojada oraz pokaz memów, które przygotowywali szkolnicy w przebiegach inwencji, wywołując wiele śmiechu i radości. Tegoroczna LSMPiP miała się odbyć bez występu kabaretu „Beche-co?” ze względu na nieobecność jego kierowniczkę. Grupa zaskoczyła jednak wszystkich zgromadzonych przedstawieniem-niespodzianką w tematyce pamięci i niepamięci, rozpoczętym od ekstrawaganckiego ujawnienia się dr Iwony Murawskiej, która przybyła w ostatniej chwili i przewodniczyła wyreżyserowanemu przez siebie show.

Ostatniego dnia LSMPiP 2024, po ostatnich wykładach i seminarium, nastąpiło podsumowanie i zamknięcie Szkoły przez kierowniczkę. Następnie, w trakcie pożegnalnego lunchu, uczestniczki i uczestnicy jeszcze przez jakiś czas rozmawiali, wymieniali się kontaktami i wsparciem merytorycznym w postaci wiedzy teoretycznej oraz metodologicznej. Zanim wszyscy udali się do domów, nastąpiło wspólne fotografowanie się oraz ciepłe pożegnania.

XXXVII edycja Letniej Szkoły Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej zapisała się w historii jako przestrzeń niełatwej konfrontacji

Mistrzynie, Mistrzowie, szkolniczki i szkolnicy z nowatorskimi, abstrakcyjnymi koncepcjami i zjawiskami, jakich dotyczy problematyka pamięci w erze sztucznej inteligencji, posthumanizmu i zagrożeń dehumanizacji. To również chlubna kontynuacja umiędzynarodowienia obrad – w 2024 roku już z udziałem trzech osób z Ukrainy. Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek po raz kolejny dowiodła, że nauka społeczna w praktyce to coś więcej niż prowadzenie analiz i pisanie tekstów naukowych. LSMPiP wspiera proces integrowania myśli badaczek i badaczy reprezentujących różne dyscypliny, tworząc przestrzeń do dialogu o charakterze interdyscyplinarnym i transdyscyplinarnym, która pozwala na przekraczanie granic tradycyjnych podziałów naukowych. Jest to możliwe dzięki wyjątkowej atmosferze otwartości i życzliwości, która dała się odczuć również w tym roku, a której ślady odnajdujemy już w sprawozdaniu z LSMPiP sprzed niemal dekady: *Specyfika Letnich Szkół Młodych Pedagogów sprzyja idei integracji różnorodnych środowisk akademickich, wymianie i rozpowszechnianiu znaczących poglądów i wyników badań oraz samodzielnemu podejmowaniu dialogu* (Tomas, 2016, s. 179).

BIBLIOGRAFIA

- Czerepaniak-Walczak, M., Bochno, E. (2024). *Program XXXVII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów i Pedagożek*. <https://www.uni.lodz.pl/letnia-szkola-mlodych-pedagogow-i-pedagozek>
- Tomas, I. (2016). Sprawozdanie z XXX Letniej Szkoły Młodych Pedagogów. *Parezja*, 6(2), 178–185. <https://doi.org/10.15290/parezja.2016.06.14>

